

Konferencia Poetika poézie a jej prekladu k životnému jubileu profesora Jána Zambora

Kristína Krajánová

Dňa 7. a 8. decembra 2017 sa v zasadacej sieni Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave konala medzinárodná vedecká konferencia *Poetika poézie a jej prekladu*. Pripravila ju Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy FiF UK pri príležitosti životného jubilea profesora Jána Zambora, básnika, literárneho vedca, pedagóga a prekladateľa.

Konferenciu otvorila hlavná organizátorka podujatia Andrea Bokníková, ktorá moderovala úvodnú časť konferencie. S úvodným príhovorom vystúpil dekan FiF UK Jaroslav Šušol. Následne privítala zúčastnených vedúca KSLLV FiF UK Dagmar Kročanová, ktorá v mene kolegov zablahoželala profesorovi Zamborovi k jubileu. Podujatie pokračovalo prednesom básne *Chvála úsmevov či vašej prítomnosti*, ktorá vyšla v básnickej zbierke J. Zambora *Pod jedovatým stromom* či knižnom výbere *Melancholický žrebec*. Publiku ju predniesla študentka slovenského jazyka a literatúry Miroslava Sedláková. Príhovory zakončil Ján Buzássy svojím prejavom o potrebe poézie pre básnika.

Prvý blok príspevkov, moderovaný Annou Valcerovou, sa venoval Zamborovej prekladateľskej činnosti. Ladislav Šimon sa v príspevku *Ján Zambor, básnik a prekladateľ, praktik a teoretik – poznámky k vzájomným vzťahom medzi rôznymi aktivitami* venoval profesijnej všestranosti J. Zambora a priblížil jeho životné dielo. Anton Eliáš sa v príspevku *Ruská poézia 19. storočia v prekladoch Jána Zambora* zamerl na

lexikálno-štylistickú interpretáciu a porovnanie Krnových a Zamborových prekladov. Krnove preklady označil za slabšie, významovo nepresnejšie, a Zamborove za lepšie, citlivejšie, presvedčivejšie a čistejšie.

Prekladov ruskej poézie sa týkal aj príspevok Márie Kusej *Ruská poézia 20. storočia v prekladoch Jána Zambora*, ktorá zhodnotila, že Zamborove preklady obohatili poznanie ruskej poézie. Spomenula Zamborovu antológiu ruskej poézie a poukázala na jeho prekladateľské špecifikum – zakomponovávanie edičných poznámok do výberov poézie.

Príspevok *K prekladom Jána Zambora do španielčiny* od Paulíny Šišmišovej predstavil J. Zambora ako prekladateľa španielskej poézie, ktorý si vyberá ťažiskových básnikov. Z 28 titulov španielskej poézie preložených do slovenčiny je J. Zambor autorom deviatich. Vo svojich publikáciách vytvára komentovaný preklad a tiež štúdie k danej prekladateľskej problematike. A. Valcerová svoje moderovanie ukončila slovami, že nebyť Zamborových prekladov španielskej barokovej poézie, nemali by sme ju čitateľsky sprístupnenú.

V druhom bloku príspevkov, ktorý moderovala M. Kusá, vystúpila Anna Valcerová s príspevkom *Brána a iné básne*, v ktorom sa venovala najnovším ešte nepublikovaným Zamborovým básňam. V zmienenej básni interpretovala štylizáciu lyrického subjektu ako stromu a na záver dodala, že Zamborova „brána“ pred-

stavuje cestu do a z rodného domu, otvára lyrickému subjektu nové cesty a dáva mu krídla.

Ján Gavura sa v príspevku *Básnik v básni – zviditeľnenie tvorcu* zmienil o zmene stratégie písania aj čítania poézie. Spomenul teórie, v ktorých sa stáva autor ukrytým alebo ktoré odmietajú autorskú intenciu v snahe vyhnúť sa nezhode medzi tým, čo bolo autorovým zámerom, a tým, čo ponúka čitateľom sám text. J. Gavura vyslovil názor, že hľadať básnika v básni stále predstavuje produktívny spôsob recepcie a poukázal na snahu básnikov spredmetniť sa v texte, čo je možné badať aj u J. Zambora v podobe vlozenej poznámky v básni.

Druhý blok uzavrela Eva Maliti-Fraňová príspevkom *Nad knihami poézie Jána Zambora a Miroslava Válka v ruskom preklade Natálie Švedovovej*, v ktorom zhrnula, že Švedovová „vytvorila adekvátny tvar zodpovedajúci vo svojej celistvosti originálu“, no nie vždy presne dekodovala významové odtienky a niekedy vytvorila v prekladových verziách obraznosť, aká v origináli nie je.

V treťom bloku, ktorý moderoval J. Gavura, Viktoria Liashuk prezentovala príspevok *Ruské a bieloruské prekladové verzie poézie Jána Zambora ako esteticko-kultúrne komunikáty*. Porovnala v ňom verše v slovenskom a bieloruskom jazyku, pričom originál predniesol J. Zambor.

Marián Andričík sa svojím príspevkom *K anglickým prekladom slovenskej poézie* preniesol do anglofónneho kontextu. V prezentácii zhrnul, aké preklady slovenskej poézie vyšli v angličtine, a následne sa zamerail na preklady Miroslava Válka.

John Minahane sa v príspevku *Prekladanie s viazaným veršom a rýmom (Osemnásť básní – Eighteen Poems Jána Buzássyho)* venoval porovnaniu anglickej a originálnej verzie básne J. Buzássyho *Vietor pritvrdil*. J. Minahane vyslovil názor, že v súčasnosti sa prekladatelia bránia prekladať viazaný verš viazaným veršom – namiesto toho ho pretvárajú do voľného verša, čo považuje za nesprávne až poľutovaniahodné.

Poslednú štvrtkovú sekciu, ktorú moderoval M. Andričík, otvoril Ivo Pospíšil príspevkom *Poezie Ladislava Soldána jako způsob*

přežití. Charakterizoval v ňom tvorbu tohto básnika, ovplyvnenú poéziou všedného dňa, ktorá je plná irónie a sebaíronie, šokujúcich point, brutality a hry so slovom.

Miloslav Vojtech sa venoval prepojeniu problematiky umeleckého prekladu a literárnej histórie v príspevku *Recepcia básnickej tvorby Gottfrieda Augusta Bürgera v slovenskej a slovinskej poézii prvej polovice 19. storočia*. Ukázal v ňom, ako fungovala recepcia tvorby otca modernej umelej balady v slovenskom a slovinskom literárnom kontexte. Porovnal Tablicovu verziu balady s Prešernovou a zhodnotil, že prístup slovinského spisovateľa je voľnejší a tvorivejší, pretože si z Bürgerovej balady vybral len niektoré epické segmenty a z nich skomponoval vlastný básnický text.

Ako posledný vystúpil Albert Lučanský s *Literárnou interpretáciou Velpiesne 8 : 6 – 7*, v ktorej sa zamerail na analýzu a interpretáciu vybranej pasáže. Na záver poukázal na problematickosť prekladu a samotného výkladu tejto básnickej skladby.

Druhý deň konferencie otvorila A. Bokníková prečítaním listu Ľubomíra Feldeka, ktorý sa konferencie nemohol zúčastniť, avšak sprostredkované poslucháčom predstavil doterajšiu spoluprácu s J. Zamborom. Následne predniesla svoj príspevok Dana Hučková, ktorá sa zamýšľala nad poetikou básnického posolstva v básňach modernistických autorov. Poukázala na dôležitosť básnických posolstiev, prostredníctvom ktorých vyjadrovali spisovatelia svoje chápanie literatúry, ale aj svoju spätosť s tradíciou.

Ďalej prezentovala Andrea Bokníková príspevok *Predstava času premietnutá do poetiky poézie i prózy – malá úvaha o tvorbe Ludmily Groeblovej*, v ktorom vystihla znaky tvorby tejto poetky. Zamýšľala sa tiež nad Groeblovej autorským typom, ktorý nie je ľahké uchopiť vzhľadom na spisovateľkinu torzovitú tvorbu (napísala len 11 básní, prózu *On* a niekoľko statí a listov).

Monika Kekeliaková sa v príspevku o poézii Henny Fiebigovej zaoberala poetistickou hrou s kvetmi, jej rozvíjaním a prekonávaním.

86 Vo Fiebigovej veršoch sa čitateľ môže opakovane stretnúť s kvetmi, napr. púpavou, chryzantémami, červenými makmi, ktorými poetka evokuje psychické stavy a lásku. Podľa M. Kekeliakovej symbolika kvetov predstavuje osobitnú líniu slovenskej poézie žien.

V druhom bloku prevzala moderovanie po Veronike Rábovej Ivana Hostová. Nasledoval príspevok Zoltána Rédeya *Poetika a interpretácia lyriky (K poetike básne Štefana Strážaya)*, v ktorom podrobne analyzoval a interpretoval Strážayovu báseň *Leto odchádza* zo zbierky *Igram* (1975).

Marta Součková vystúpila s príspevkom, ktorý sa týkal problematiky ponovembrovej poézie. Konštatovala, že táto poézia priniesla transformáciu kategórie lyrického subjektu z „ja“ na „on“, čím sa stáva lyrický subjekt pre čitateľa uchopiteľnejším, konkrétnejším.

Jana Juhásová si v príspevku s názvom *Litánie k svätým ako žánrový model básnických textov slovenskej lyriky 21. storočia* všimla rekonštrukciu postavy svätca a kompozično-štruktúrne inovácie tejto litanickej formy v básnických textoch z 21. storočia, najmä v básňach Dany Podrackej a Michala Habaja.

Peter Tollarovič sa v príspevku *Miroslav Válek ako „nádej slovenskej katolíckej poézie“* zamýšľal nad Miroslavom Váľkom ako nad pokračovateľom katolíckej moderny – vzhľadom na skutočnosť, že už v štyridsiatych rokoch 20. storočia sa objavili prvé dve podobné zmienky o Váľkovi.

Po diskusii prevzala moderovanie J. Juhásová. S príspevkom *Hra pre tvoje modré oči a Sol'*

do zmyslov: poetika ako možnosť odchýlky vystúpila Irena Georgieva Dimova, ktorá interpretovala tieto básne ako dve slobodné autorské gestá, čím poukázala na využitie poetiky ako možnosti odchýlky.

Veronika Rácová a Ivana Hostová predniesli namiesto zamýšľaných príspevkov o poézii I. Štrpku a I. Laučíka spoločnú prezentáciu manifestu humanitných vied o stave a pozícii humanitných vied na Slovensku. Deklarovali kritiku hodnotenia vedeckých a odborných textov (na príklade metodiky Prešovskej univerzity v Prešove). Manifest obsahovo nesúvisel s pôvodnými príspevkami vedkýň, bol však symbolickým gestom v súvislosti s manifestom Osamelých bežcov.

Po diskusii vystúpil Matúš Mikšík s *Interpretáciou básne Ivana Laučíka Aury*, ktorú detailne interpretoval, vyzdvihnúť motív pomyselnej, spirituálnej Cesty s veľkým „C“. Interpretačné príspevky završila Mária Stanková. V príspevku *Báseň Miroslava Válka Štvornožci. Pokus o interpretáciu* interpretovala motívy a obrazy v básni a zdôraznila Andraščíkovu myšlienku, či dve nohy nehládajú druhé dve nohy v snahe nájsť životnú stabilitu.

Konferencia priniesla príspevky zamerané na prekladateľské a básnické dielo Jána Zambora, ale aj na problematiku prekladu poézie či na vybranú básnickú tvorbu. Profesor Zambor na záver konferencie vyjadril poďakovanie prispievateľom, pretože ich zásluhou zostáva poézia živá. Výstupom z konferencie bude pripravovaný zborník, ktorý si bude môcť prečítať odborná verejnosť.

Mgr. Kristína Krajanová
Filozofická fakulta Univerzity
Komenského
Gondova 2
814 99 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: krajanova4@uniba.sk